

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
बी. ए. – (विशारद) सामाजिकशास्त्रे
परीक्षा : डिसेंबर – २०२३
द्वितीय वर्ष
सत्र – ३

विषय:– भारतातील स्थानिक स्वराज्य शासनसंस्था (भाग-१) (PC-302)

दिनांक: १३/१२/२०२३ गुण : १०० वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना : सर्व प्रश्न सोडवा.

प्रश्न १ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) (४०)

१. स्थानिक स्वराज्य संस्थांची वैशिष्ट्ये आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
२. ब्रिटिश काळातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या विकासाची चर्चा करा.
३. बलवंतराय मेहता समितीची सविस्तर चर्चा करा.
४. ७४ वी घटनादुरुस्ती विशद करा.

प्रश्न २ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही तीन) (३०)

१. वसंतराव नाईक समितीनुसार महाराष्ट्रातील पंचायती राज्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
२. काँग्रेस ग्रामपंचायत समितीच्या शिफारशी सांगा.
३. पी. बी. पाटील समिती विशद करा.
४. पंचायत राज संस्थांचे अधिकार व जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
५. ग्रामपंचायतीच्या उत्पन्नाची साधने विशद करा.

प्रश्न ३ टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) (३०)

१. लॉर्ड रिपन यांचा ठराव
२. अशोक मेहता समिती
३. ७३ वी घटनादुरुस्ती
४. ग्रामसेवक

Translation in English

Sub: Local Self Government in India (Part-I) (PC-302)

Instructions: Attempt all questions.

Q.1. Answer in detail (Any Two) (40)

1. Explain the characteristics and importance of Local Self Government.
2. Explain development of Local Self Government in British period.
3. Discuss in detail about Balwantraji Mehta Committees.
4. Explain the 74th Constitutional Amendment.

Q.2. Answer in brief (Any Three) (30)

1. State the Characteristic of Panchayat State in Maharashtra according to Vasant Rao Naik Committee.
2. State the recommendations of the Congress Gram Panchayat Committee.
3. Explain the P.B. Patil Committee.
4. Explain the powers and responsibilities of a Panchayat Raj Institution.
5. Explain the means of income of Gram Panchayat.

Q.3. Write short notes (Any Two) (30)

1. Lord Ripon's resolution
  2. Ashok Mehta Committee
  3. 73rd constitutional Amendment
  4. Gram sevak
-